

RES & NJUT

Sjöar, berg och dalar ger Lake District sin speciella karaktär. I Wasdale finns Englands djupaste sjö Wast Water, som omges av både vild natur och muromgärdade åkerlappar.

Foto Andrew Locking.

3 nya bt

LAKE DISTRICT

— romantiska vyer i sjöarnas land

De många sjöarna har omdiktats i poesin och satt Englands största nationalpark Lake District på världskartan. Efter en härlig ångbåtskryssning till sjöss finns mycket mer att upptäcka i det bergiga landskapet. Följ med på en rundresa bland natursköna vandringsleder, högklassiga gastropubar, praktfulla herrgårdar och sagodrottningen Beatrix Potters pittoreska 1600-talshus.

AV MALIN HEFVELIN FOTO LINDA ROMPPALA OCH ANDREW LOCKING

RES & NJUT

Alla vandrar i Lake District, det finns massvis av utmärkta leder med både enkla och svårare vandringar.

Lake District har många författarhem som man kan besöka, här barnboksförfattaren Beatrix Potters barndomshem Hill top.

LAKE DISTRICT – ROMANTISKA VYER I SJÖARNAS LAND

MAN KAN KNAPPAST SKRIVA om Lake District utan att nämna platsens store son, poeten **William Wordsworth** som föddes och verkade här. I utkanten av byn Grasmere ligger ett besökscentrum där man kan se hans hem och ta del av poesirelaterade aktiviteter. Själva byn Grasmere är helt enkelt bedårande. En å slingrar sig mellan husen mitt i stan, kyrkan är urgammal och utanför butiken Grasmere Gingerbread doftar det av nybakade ingefärskakor som det gjort i över 200 år, och ger en känsla av förr. Här kan man nästan höra hur skvaller och annat färdades från mun till mun när lokalbor stötte på varandra på byvägen: ”I går mötte jag en gammal man nere vid bron som samlade iglar som han sedan säljer till apotek i staden.” Eller vänta, jag kan ju höra dem! Via små högtalare insatta i muren på flera platser i byn spelar man upp nyheter från förr, intalade av skådespelare.

Grasmere ligger vid foten av Storbritanniens tredje högsta berg Helvellyn, och även om det har en oskyldig kull-karaktär med sina böljande gräsbevuxna sluttningar, så ska det inte underskattas. Det händer ganska ofta att folk går vilse och räddningspatruller måste skickas ut.

– Oväder kan komma snabbt och oväntat i de här delarna av landet, så man bör alltid tala om att man ska ut och vart man ska gå, säger expediten i Grasmeres friluftsbutik som säljer oss varsitt par yllesockor inför vår bergstur.

Vädret är dock strålande vackert, så vi snörar på oss vandringskängorna och ger oss av mellan fårhagarna mot ruten som kallas The Struggle. Vi kommer ganska snabbt upp på om inte svindlande så åtminstone högre höjder. Härifrån kan vi titta ner på bondgårdar, hagar och ett av naturpoeten Wordsworths hem. Han kallade huset

och omgivningarna ”the loveliest spot that man hath ever found”. Dock bodde han bara här i två år innan han flyttade ut för att skorstenarna rykte in för mycket.

Ännu lite högre upp försvinner träden och avlöses av ängar med vallmo och blåklackor. Stenmurar snirklar sig fram över sluttningarna i ett oregelbundet ruttmönster, och här och var överraskar vi betande får som ser lika förvånade ut som vi över att stöta på besökare. En liten bäck ska korsas och den är bredare än vi tror, det krävs en del balanserande på hala stenar innan vi är över på andra sidan. Att gå utför är svårare än uppför, vi får hålla oss i buskar för att inte halka och glida. Det finns mindre branta stigar att välja, men vi börjar bli hungriga och efter drygt två och en halv timme är vi tillbaka nere i Grasmere igen.

Wordsworth är dock inte den enda författaren som har satt Lake District på den litterära kartan. **Beatrix Potter**, en brittisk motsvarighet till **Astrid Lindgren** och **Elsa Beskow** i samma person, levde och verkade här på 1800-talet. Varenda engelsk barnunge de senaste 150 åren har läst sagan om busige Peter Rabbit och den elaka bonden som helst vill se honom och hans systrar Flopsy, Mopsy och Cottontail i en gryta.

Beatrix Potter gick sin egen väg på många sätt, inte minst genom sitt kreativa arbete som många ansåg vara ovärdigt en kvinna. För sina bokhonorar köpte hon upp stugor, trädgårdar och bondgårdar i området runt Windermersjön för att bevara dem till eftervärlden.

Vi tar en dagstur till Hill Top, Beatrix Potters 1600-talshus som i dag är ett museum. Resan inleds med en båttur med ångbåten Swan från Bowness-on-Windermere. Trots att resan är kort har båten

Ivan är en kaktusvråk från Centralamerika, som numera bor i Lake District hos sin ägare Stephen Lea.

Rabatterna prunkar utanför Simon Rogans prisade restaurang Henrock.

På helgerna kan man ofta hitta charmiga landsbygds-marknader där bondgårdsdjur bedöms och säljs.

Rabarbern frodas i köksträdgården på Hill Top. Här odlade Beatrix Potter det mesta som hushållet behövde.

givetvis en bar där man kan köpa sig en pint och en påse vinägerchips. I Ambleside vid sjöns nordligaste del kliver vi av och möts av en minibuss som tar oss vidare ner längs västra sidan. Landskapet är trollbindande; längs skuggiga åsar reser sig ståtliga träd, ångar sprakar av vilda blommor i alla färger och glittrande blå vattendrag speglar naturen i Englands mest besökta nationalpark. Det är inte ett dugg konstigt att det var här Beatrix Potter fann inspiration till sina fantasivärldar befolkade av vänliga smådjur.

Byn Hawkeshead är minst lika charmig som byarna på östra sidan, men har betydligt färre turister. Vi stannar också till på Yew Tree Farm där filmen om Beatrix Potters liv, med **Reneé Zellweger** i huvudrollen, spelades in. Här köper vi hemgjorda korvar från bonden innan vi vänder tillbaka mot Windermere.

Falkjakt på småvilt har en lång historia i Lake District, och även om det inte utövas längre finns det fortfarande rovfågelsentusiaster kvar. En dag har vi bokat in oss på en falkvandring tillsammans med **Stephen Lea** och hans kaktusvråk **Ivan**. De möter oss vid en lokal landsortspub och vi promenerar in i skogen bakom där Stephen släpper lös Ivan.

Här växer stora järneksbuskar med glänsande blad, och marken är täckt med blåklockor och taggiga kastanjer.

Stephen berättar att han alltid fascinerats av gammaldags falkjakt, och han är definitivt klädd för jobbet i rutig yllekeps, linneskjorta, tweedväst och knähöga läderstövlar.

– Jag är helt enkelt född flera hundra år för sent!

Vi håller upp köttbitar och Ivan kommer seglande från trädtopparna för att få sig en godbit.

– Positiv förstärkning är det enda som fungerar med fåglar. Jag kan inte tvinga honom att komma tillbaka till mig, han kommer för att han vill, berättar Stephen.

Efter promenaden får Ivan vila i sin bur, mätt efter alla köttbitar vi mutat honom med. Vi övriga tar en pint tillsammans på gastropuben *The Wild Boar* som är både sned och vind. Golvet lutar rejält och i det låga taket löper bjälkar i grovt trä. Servitörerna duckar vant på rätt ställe, till skillnad från merparten av gästerna som får lära sig den hårda vägen.

Nedsjunkna i bekväma skinnfätöljer sitter vi framför en knastrande brasa i en enorm öppen järnspis medan Stephen berättar att många vanliga uttryck härstammar från jakt med fåglar, som till exempel att ”linda någon runt sitt lillfinger” – så höll man skinnrepet som fågeln satt fast i, eller det engelska uttrycket att vara ”fed up” – när fågeln är fullmatad tröttnar den också på att flyga tillbaka till dig, så då får du vänta på att den blir hungrig innan den kommer tillbaka!

En dag kör vi söderut till den gamla marknadsstaden Ulverston. Förutom världens enda Helan & Halvan-museum finns här också *Cumbria Crystal*, en av få glastillverkare som fortfarande finns kvar i England. Hyttan blåste bland annat alla glas till TV-serien *Downton Abbey* för att få den äkta aristokratiska känslan även i rekvisitan. Jag lyfter ut ett smäckt vinglas från en glashylla, det har knivskarpa kanter och är betydligt tyngre än det ser ut.

– Kristallglas började göras av blyoxid i England på 1700-talet för att fungera i de torveldade ugnarna vi hade här då, och våra kristallglas görs fortfarande på samma sätt. Blykristallen är →

RES & NJUT

Längst in i trädgården på Levens Hall finns en bambuskog där statyer gömmer sig.

Var är bilden tagen?? Rosa vallmo?? xxx xxxxx xxxx xxx
xx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx xxxxx.

LAKE DISTRICT – ROMANTISKA VYER I SJÖARNAS LAND

dyr och svår att arbeta med, men blyoxiden ger glaset hög ljushet och briljans, och de blir också tyngre än vanliga glas, berättar **Chris Blade** som är VD på glasföretaget.

Robert Thomson är glasmästare och visar oss hur man slipar kristallglas. Han sitter böjd över en rullande slipsten och trycker ett dricksglas mot den vassa kanten på stenen i olika mönster. Det ser enkelt ut, men när jag själv får prova på inser jag hur otroligt svårt det är att få linjerna på rätt ställe och med samma djup. Men kul är det, de får närapå slita mig därifrån för att gå vidare in i glashytan.

Lake District har en hel del vackra trädgårdar som är öppna för besök, och en av de pampigaste finns på godset Levens Hall en bit inåt landet. Här tar man häckklippning på blodigt allvar. Trädgårdsmästarna lägger över sex månader varje år på att formklippa de hundratals buskar och häckar som pryder slottsträdgården. Men så har man också både Saturnus, Drottning Elizabeth II, en domarperuk och en bajs-korv i sitt topiarium, alltså en trädgård med konstnärligt formklippta prydnadsbuskar. Trädgården på Levens Hall omringas och genomkorsas av fem meter höga bokhäckar, vissa av dem över åtta meter djupa. Där inne finns små gångar, och marken är täckt med vildvitlök som doftar mat och grönska.

Chris Crowder är den tionde chefsträdgårdsmästaren sedan trädgården anlades, vilket betyder att varje trädgårdsmästare stannat i snitt 32 år på posten. Det är kanske inte så konstigt ändå, för att ha jobbet som trädgårdsmästare på Levens hall är i mångt och mycket en livsstil. Man får bo i ett fint gammalt hus i anslutning till trädgården och ansvara för ett 20-tal trädgårdsarbetare.

– Formbeskäring är en långsiktig företeelse som kräver stort tåla-

mod, säger Chris. Att klippa ett träd tills det får sin färdiga form kan ta uppåt 15–20 år, kanske 30 år till och med. Och man vill ju gärna se resultatet av det man planterat!

Många av träden i topiariet är från slutet på 1600-talet, de återklippas i samma form varje år som det var tänkt ursprungligen.

– Varje träd är en karaktär som lever i den här trädgården medan trädgårdsmästare kommer och går, precis som säsonger och år, filosoferar Chris när han promenerar med oss genom trädgården.

– Men designen förändras ju samtidigt lite i och med att trädet växer. Det kan till exempel bli en annan lutning på formen efter några decennier.

Vi besöker trädgården i slutet på maj och buskarna av idegran och buxbom är frodigt gröna trots att solen vägrar infinna sig just i dag.

– Just nu är topiariet som absolut finast. Det är nyklippt och formerna är tydliga med skarpa kanter. Framåt sensommaren blir de klippta figurerna mer luddiga och yviga.

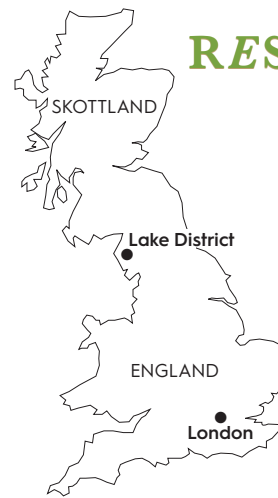
Varje generation har adderat några konstverk till trädgården. Chris har bland annat planterat och klippt trädet som många besökare tycker ser ut som något en hund lämnat efter sig.

– Förr var det ofta lite mer seriösa motiv. Man kan väl säga att humorn har utvecklats i formklippningskonsten!

Han utmanar oss att försöka identifiera några fler buskar av modernt snitt. Och när vi lämnar den fantasifulla trädgården, efter en härlig och upplevelserik rundresa i Lake District, så har vi hittat både Darth Vaders mask och Homer Simpsons framskjutande munparti i buskformat. ●

Omgiven av grönska och rosa blomning
ligger poeten Wordsworths vackra hem som
numera är museum och galleri.

LAKE DISTRICT – ETT NATURSKÖNT VÄRLDSARV

De många sjöarna i det bergiga landskapet Cumbria i nordvästra England blev världsberömda när poeten William Wordsworth skrev dikter om dem i början av 1800-talet. Sedan 1951 är Lake District en nationalpark och sedan 2017 även uppsatt på Unescos världsarvslista. För att vara en nationalpark har Lake District ovanligt mycket bebyggelse vilket gör det enkelt för besökaren att kombinera naturupplevelser med kultur, god mat och dryck samt inspirerande trädgårdar.

RESA HIT

SAS flyger från de nordiska huvudstäderna till Manchester, varifrån man kan åka tåg som tar 1 1/2 timme. Från London Euston kan man åka tåg med byte i Lancaster eller Oxenhome, resan tar ca tre timmar. thetrainline.com
Enklart tar du dig runt med hyrbil men det finns även ett utbyggt lokalbussnät som trafikerar Windermersjöns östra sida från Lakeside till Ambleside, liksom båttrafik sommartid.
visittolakedistrict.com

MYSIGT BOENDE

Charmigt spahotell. Beläget i den idylliska byn Newby Bridge strax söder om Windermersjön ligger Swan Hotel, ett vackert och välbevarat landmärke som byggdes redan på 1800-talet. Det nybyggda spa:et har sex behandlingsrum, en stor inomhuspool, bubbelpool, flera olika sorters bastu och en uppvärmd utomhuspool.
swanhotel.com/spa
Pub med värdshus. Värdshuset The Temperance Inn har rymliga rum centralt i trevliga Ambleside. Frukost ingår, serveras på puben som ligger i bottenvåningen.
inncollectiongroup.com/temperance-inn

ÄTA GOTT

Rustik gastropub. Ambitiösa puben The Wild Boar i Windermere är inredd med rustika stolar och bord, och bokhyllor längs väggarna. Här serveras smårätter som rökt lax med inlagd gurka och wasabi, ricottafyllda friterade zucchini-blommor och vildsvin med äpple och piccalilli, en sorts inlagda grönsaker som är typiska för regionen.
englishlakes.co.uk/the-wild-boar/
Förstklassig krog. Lake District är känt för att många välrenommerade kockar har slagit sig ner här. **Simon Rogan** är en av dem, och hans krog Henrock på Lintwailthe House känns både informell och elegant. Trevlig personal med en perfekt avvägning mellan personlig och professionell närvaro. Rätterna baseras på lokala råvaror.
henrock.co.uk/

Klassisk afternoon tea. I Grasmere ligger Wordsworth Hotel. Den pampiga stenklädda fasaden blickar ut över en park vars enorma rododendronträd får svenska trädgårdsbuskar att se ut som nyplanterade krukväxter. Här serveras afternoon tea på tvåvåningsfat där klassiska trekantssmackor trängs med nybakade scones och tre olika sorters små bakelser. Hotellet har också ett trevligt dagspa med pool och en av byns bästa restauranger.
thewordsworthhotel.co.uk

SE & GÖRA

Vandra i bergen. Lake District är fullt av fina vandringsleder, allt ifrån kortare promenader till flerdagsturer. Det tar till exempel knappt tre timmar att vandra upp till Silver How på berget Helvellyn och ner igen, och på Helvellyn ligger inte Silver How på Helvellyn. Grasmere, sjön Rydal Water och kullarna på andra sidan vattnet.
lakedistrict.gov.uk/visiting/things-to-do/walking
Beatrix Potters 1600-talshus. Barnboksförfattaren **Beatrix Potters** stuga Hill Top med anor från 1600-talet är öppen för besökare dagligen. Det blåregnstäckta huset är möblerat ungefär så som det kan ha sett ut när hon levde här.
nationaltrust.org.uk
Ta en sjökryssning. Gamla ångbåtar trafikerar

Windermersjön från söder till norr. Det är härligt att komma ut på vattnet och se bergen, byarna och strandkanterna på lite håll.

windermere-lakecruises.co.uk

Formklippt på godset

Topiarier med formklippta buskar och träd på Levens Hall anlades redan 1694. Här finns ett hundratals formklippta skapelser, och trädgården är öppen för besökare från april till början på oktober alla dagar utom lördagar. Godset har även kafé, restaurang och en trädgårdsbutik.
levenshall.co.uk/

Bondgård med lanthandel. Strax söder om Kendal på Low Sizergh Barn kan man se kossorna mjölkas bakom glasfönstret, och det finns också en automatiserad mjölkbutik där man kan köpa glasflaskor med färsk mjölk. Den stora lantbutiken är fylld av nybakat bröd, färsk grönsaker och lokala delikatesser, som Kendal Mint Cakes, kaka ostar och olika sorters närproducerad gin.
lowsizerghbarn.co.uk

Konstfulla kristallglas. På Cumbria Crystal i Ulverston tillverkar man lyxiga kristallvaror som säljs för hisnande summor. Varje glas kräver drygt två timmars arbete utöver materialet, så det är inte så konstigt att ett enda glas kan kosta över 3000 kronor. I utställningsbutiken säljs andra-handssortering för en billigare penning.
cumbriacrystal.com/

Mästerligt formklippta buskar lockar besökare till godset Levens Hall. På Cumbria Crystal tillverkas konstfullt glas. I charmiga byn Hawkeshead finns trevliga uteserveringar och tebutiker.

